

הארחת השבת

אמרות, הארות וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת בהר בחקותי תשפ"א

גליון 58

א לעכטינגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

פוח זכות הרבים

בפרישיתנו, על הפסוק: "ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו", כותב רש"י: "זכי כך הוא החשבון, שהמאה ירדפו רבבה, והלוא אם חמישים רודפים מאה לא היה צריך לומר, אלא: 'ומאה מכם שני אלפים ירדפו' ? אלא לפי שהכתוב מדבר כאשר: 'אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם'. הרי 'אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובין העושין את התורה', שכאשר הרבים מתקבצים יחדיו, ומעשיהם הטובים מצטרפים לזכות אחת גדולה. נתעצם כוחם ביותר שלא לפי ערך מספרם. (ע"פ רש"י כפשוטו). למדים אנו מכך גודל מעלת וכוח הרבים, שהמספרים נכפלים עד לאמור. * * *

כשאנו נמצאים סמוך ונראה ליום ל"ג בעמור – יומא דהילולא דרשב"י, נתבונן במעט בפנימיות תורתנו של התנא רבי שמעון - במעלת כוח הרבים: חבריא קדישא היה לו להתנא, שלהם העביר סודות התורה. חבריא זו, מוזכרת פעמים רבות בדברי הזהרה הקדוש. וכך אנו מוצאים שאמר רשב"י לחבריא: "אתם החברים הנמצאים פה, כמו שהייתם בחביבות, באהבה מלפנים, כן מכאן ולהלאה אל תתפרדו זה מזה, עד שהקב"ה ישמח עמכם ויקרא עליכם שלום". (מתורגם מזהרה ח"ג נט).

ובדרך זו צעד האר"י שהזהיר על האחדות, כתנאי לקבלת אורו הגדול. וכמובא (הקדמת שער הכוונות): "ומאוד הזהירני מורי בעניין אהבת חברים שלנו, ושל חברותנו". וכן ידועים דבריו בעניין אמירת: 'ואהבת לרעך כמוך' לפני התפילה – להתחבר יחדיו עם כלל ישראל, כסגולה לקבלת התפילה.

ובתורף דברים אלו מאירים דברי רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ס"א): "זוהי חדי רבי שמעון, ואמר: ה' שמעתי שמעך יראתי... כי חבוק אמר נבואה זו על רבי עקיבא וחבריו, שמתו על ידי שלא היה בהם אהבה, כמו שאמרו חז"ל (יבמות ס"ב): כי הם היו בחינת גבורות וצמצומים, ולא נכללו יחד. ולא נמתקו. ורבי שמעון וחבריו שהיו התיקון שלהם, על כן אמר: אנו בחביבותא תליא, הינו בחינת האהבה וכללות שנכללני יחד, ועל ידי זה ההמתקה והתיקון".

ואור מדבריו: "ועל ידי זה הנשכלים יחד כל הנפשות, על ידי זה נעשה שמחה, בבחינת (משלי ג'): 'אור צדיקים ישמח'. וכל הנפש הוא בחינת נר, בבחינת נר, בבחינת (משלי כ): 'נר ה' נשמת אדם'. וכשנכללני יחד נעשה מהם אור, ועל ידי זה נעשה שמחה, בחינת: אור צדיקים ישמח".

ובדברי רבי נתן באור דברים אלו (ליק"ה דם י"ב): "זוהי בחינת ל"ג בעומר, כי אז פסקו למות תלמידי רבי עקיבא שהיה ביניהם מחלוקת. כי רבי עקיבא ותלמידיו היו צריכים להמשיך ולגלות תורה בעולם, כי כל צדיק ממשך וממלא תורה בעולם, בפרט רבי עקיבא שאמרו רבותינו ז"ל עליו, שהיה ראוי שתיתן התורה על ידו... ובהם היה מחלוקת, בחינת דינים התגברות האדמים, על כן לא היה באפשר שתתגלה התורה על ידם, ומתו כולם מפסח עד עצרת. ובל"ג בעומר פסקו למות, ואז הוא יום הילולא רבא של רבי שמעון בר יוחי, שהוא היה גם כן מתלמידי רבי עקיבא, והוא וחבריו היו התיקון שלהם כמובא, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (יבמות ס"ב ע"ב): והיה העולם חשוך עד שבא רבי עקיבא ושנאה לרבותינו שבדרום והם רבי שמעון וכו'. ועל כן אמר רשב"י, אנו בחביבותא תליא, שאנו צריכין שיהיה בינו אהבה גדולה שזהו העיקר, וכמובא בתלמידי הארי ז"ל, שהזהירם כמה וכמה פעמים שיהיה ביניהם אהבה גדולה. ופעם אחת אמר שהיה מוכן לבא לירושלים ושתבוא האהלה על ידם, אך שנשקלק על ידי מעט המחלוקת שנעשה בין החברים על ידי נשותיהם, (כמבואר בשבחי האר"י)".

ואפשר לומר ולהוסיף, מה שרשב"י הביטח שלא תישכח התורה על ידו, ורימו דבריו ע"פ: "כי לא תשכח מפי רעו: ס"ת 'יוחאי'. כי מכיוון שהמשיך אהבת ישראל, שהם ששים ריבוא נשמות ישראל, כנגד אותיות התורה, לכן היה בכוחו להבטיח הבטחה זו. * * *

ומל"ג בעומר לחג השבועות - שאנו מתכוונים וסופרים את הימים התורה מחדש בעצרת. שגם בכאן ניווכח - במעלת קבלת התורה – בכוח הרבים, בהתכללות, ואהבת חברים:

"כי באמת להמשיך השגות אלוקות צריכין כלים רבים כידוע. ע"כ צריכין לזה קיבוץ ישראל קדושים הרבה, שיתקבצו יחד לדרוש את ה' ולבקשו. כי בכ"א מישראל יש בחי' נקודה טובה מה שאין בחבירו. וזאת הנקודה טובה שיש בכ"א היא בחי' צינור וכלי... וע"כ לא היה אפשר לקבל את התורה כ"א כשהיו ששים רבוא יחד... שיעקר קבלת התורה ה' ע"ז, כמו שכתוב: 'יוחן שם ישראל', ופרש"י: כולם כאיש אחד ובלב אחד. ועיקר האהבה ע"י שאין מסתכלין על הרע שבחבירו רק משתדלין בכל כחו למצוא בו טוב. אפילו אם נדמה לו שרעתו רבה אעפ"כ יחפץ ויצא בו נקודות טובות..." (ליק"ה נזיקין ד' י"א).

ופעם אחת, בא אחד לרבינו וביקש ממנו עצה להתמדת התורה, והשיב לו: שלא ידבר על שום אדם מישראל. כי בתורה יש ששים ריבוא אותיות, נגד ששים ריבוא נשמות. כל יהודי יש לו אות בתורה, ואם מדברים בגנאי אדם אחד, אזי חסרה לו אותה אות, ואז חסרה לו אות מהתורה, והתורה אינה תמימה אצלו, ולכן איננה 'משיבת נפש', ולכך חסר לו חשקת ואהבת התורה. כי הוא לא כלול יחד עם כלל אותיות התורה. אולם, אם התורה היא אצלו: 'תורת ה' תמימה' – שהיא שלימה אצלו, ואינו מדבר על שום יהודי רק אז היא 'משיבת נפש' שהוא אוהב את התורה ומתחבר אליה.

כוח הרבים כוחו גדול הוא, דברי תורתנו הקדושה וסודותיה נמשכו ונאצלו בכוח הרבים כוח האחדות, נתאחד עם הציבור, נתכלל באהבת חברים, נאיר בנו זכות הרבים בכל עת מצוא, ונזכה גם אננו.

פניני הפרשה

"בהר סיני" (כה' א')

רש"י בפירושו: "מה שמיטה נאמר כללותיה ודקדוקיה מסיני אף כולן נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני".

אפשר להוסיף על הדיוק של "הר סיני", שמקיש אליו את כל המצוות, שזה גופא הגורם לקבלת התורה, דהא "הר סיני" מרמז על שפלות וענוה - שהשפיל את עצמו כידוע מואמרי רז"ל, בעת קבלת התורה. וקניין תורה הוא במידת הענוה, כדרשת חז"ל (תענית ז): "למה נמשלו דברי תורה למים דכתיב הוי כל צמא לכו למים לומר לך מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה". כן אמרם על הפסוק: "וממדבר מנתה", שאין התורה ניתנת אלא למי שמושיב עצמו כמדבר" (מד"ר חוקת י"ט).

ואפשר להסמיק ולהוסיף, ע"פ המובא בליקוטי מוהר"ן (תורה י"ד) עה"פ: "שבו איש תחתיו" שקבלת התורה תלויה במידת הענוה - אפילו נמוך ממדרגתו, ולפי דברינו אפשר להקיש לנאמר במתן תורה בהר סיני: "ויתצבו בתחתית ההר" - ענין ענוה ושפלות, גם מתחתית ההר - תחת מדרגתם שלהם.

"ושבתה הארץ שבת לה" (כ"ב ב')

שבעה פעמים כתוב לשון: 'שבת' בפרשה זו של שמיטה: 'ושבתה הארץ שבת. ובשנה השביעית שבת שבתון. שבת לה'. שנת שבתון. וזוהי שבת הארץ". רמז לשבע שנים לשנת השמיטה.

כן אפ"ל; דהא עם קיום מצות השמיטה, מכריזים שהארץ שייך לה', וכמ"ש: 'שבת לה' שדך לא תורע'. וזה כנגד הפקעת הארץ משבעת העממין, וכמובא בדברי רש"י (בראשית א): אמר רבי יצחק, אומות העולם לא יכולים לומר לסטף אתם שכשבתם ארצות שבעת גוים, ואומרים להם כל הארץ של הקב"ה. וזהו כאן ע"י שמיטה מתגלה שהארץ של ה' - היפך טענת שבעת העממין.

כן אפ"ל; ע"פ המובא (אדר"ל לו ט. ויק"ר כט ט. וזה א לט) שבעה שמונת לארץ, ארץ, אדמה, ארקא, חרבה, יבשה, תבל, חלד'. וכנגד זה שבעה לשונות: 'שבת' בארץ.

"ולחיה אשר בארץ תהיה כל תבואתה לאכול" (כ"ה ה')

כל השפע תלויה כפי החיות האלוקות שמכניס האדם בארצות שבו, וכדברי התנא דבי אליהו (א"י ג' ב') "מעיד עלי שמים וארץ שאין פירות ותבואה באין לידי הרקבה אלא מתוך דרכיהן של בני אדם". וכמובא ע"כ בארכה בספרי החסידות. וזהו: 'ולחיה' כפי החיות י-ה שאתה מכניס: 'בארץך' - בארציות שלך, כן תהיה: 'כל תבואתה לאכול'.

"וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרוך בארץ לכל יושביה... ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו". (כה ז')

שנת החמישים מרמז על תשובה שער החמישים - 'בינה'. כמובא בזהרה (ת"ג רט"ו, ה"א ע"ט, ליקוטי מוהר"ן ע"ג ח"ב). כזה שמקבל האדם על עצמו עול 'תשובה', מתקיים בו: 'וקראתם דרוך בארץ' שנהיה בן חורין מזהבירות שבידו. ובהמשך הפסוק: 'ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו' כי עיקר התשובה הוא להחזיר ולהשיב הדבר שמקום שניטל משם כמובא בזהרה, וכן בארץ בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ה), 'תשובה היא בחינת זקא, להחזיר את הדבר ממקום שאתגלית מתמן - להחזירו לשורשו'. וכן יש להוסיף; שעל ידי התשובה החוזר לשורשו נעשה כקטן שנולד, כמובא. וזהו: 'אל משפחתו' - אל מקור מהצבתו.

'וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו' (כ"ה ד')

כשמדברים עם חברו ביראת שמים, צריך להיות עיקר כוונתו להשפיע ולא בכדי להראות חכמתו וידיעתו, וכמובא בליקוטי מוהר"ן (תול' לד)

הַבְּשֵׁן הַפְּרָשָׁה

סִפּוּרִים מְאִירִים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ע

"וכי ימוך אחיך עמך ומטו ידו עמך והחזקת בו" (כ"ה ל"ו)

כסף לקניית מעיל פרווה !

אחדות מופלאה ומיוחדת שררה בין בני חבורתו של החסיד רבי סענדער מהעיר 'טרהוויץ'. יחדיו עבדו את השם, וזאת לבד מעזרתם ותמיכתם האחד לזולת, על אף עניותם הגדולה - ששררה אז ברחבי אוקראינה.

היה זה פעם, עת שישבו יחדיו בשיחת חברים, השית לפנייהם אחד מבני החבורה שמקום מגוריו היה בעיר 'טאלנע' - את צערו ודחקו הקשה. באמרו; היות והוא מתפרנס ממכירת 'דגים מלוחים' ב'ריד', ועקב כך הוא צריך לעמוד על רגליו משך כל היום במכירת הדגים בקור העז ובכפור, כי אין בידו מעות לקנות מעיל פרווה טובה שיחמם את גופו בקור הגדול.

כשמוע רבי סענדער את מצוקתו הקשה, החל מיד לדבר ולהלהיב את בני החבורה בחשיבות מצוות 'החזקת בו' - מצות הצדקה, בעזרתם לאחד מבני החבורה.

כשהחלו 'ברקידה' בסיום החבורה כמנהג החסידים, הוציא כל אחד מכיסו תרומה הגונה למצוה חשובה זו, ואט אט הצטבר סכום הגון שהספיק לקניית מעיל הפרווה. בסיום הריקוד הארוך - פנה רבי סענדער לבני החבורה באמרו להם: "אם יעמוד לנו לעולם הבא רק זכות שערה אחת ממעיל פרווה זה, זה כבר מספיק..."

מסירותו לרבים של רבי יונה לבל !

בימים קדמונים היה החסיד רבי יונה לבל מנהל את 'בית התבשיל' במירון במשך כל השנה, וביותר ביום הגדול ל"ג בעומר שהיה עומד כל היום ומחלק מאכל ומשקה לכל העולים לציון הקדוש.

ובמירון של הימים ההם שהה המקובל הנודע רבי אשר זעליג מרגליות, שיום זה - היה אצלו כביום הכיפורים ממש, מחצות הלילה עד אור הבוקר היה לומד את ה'אידיא רבא' כשהוא עוטה בגדי לבן, וזאת בנוסף לתפילותיו המעוררים. לאחר מכן התפלל עם ה'נץ', וממשיך בעבודת היום בריקודים נלהבים עד כי פנה יום. והיה ליבו של רבי יונה נחמץ בקרבו, על שהוא עוסק כל היום בענייני מאכל ומשתה, ובטרדתו כי רבה - אין הוא יכול אפילו לשפוך את שיחו בציון התנא.

לקראת ערב הרהיב עוז בנפשו, ניגש אל רבי אשר זעליג ושפך מר ליבו בפניו, באמרו: אתם זוכים במלוא חפניים של 'ל"ג בעומר', ואילו אני משחיר את ידי כל היום, ועתה נותרו לי כעשר דקות לתפילת מנחה, ועוד עשר לומר מעט תהלים. ענה לו המקובל: אכן לי יש 'ל"ג בעומר', אבל רוצה אני רוצה לעשות עמך 'עסק', "לפטור אותך מתפילת המנחה אינני יכול, אבל במקום לומר תהלים משך עשר דקות, המשך נא בחלוקת האוכל והשתייה, ותמורת עבודתך בעשר דקות הללו אתן לך את כל ה'ל"ג בעומר שלי..."

"אם בחקתי תלכר" (כ"ו ג)
שתהיו עמלים בתורה' (רש"י)

בעת הלימוד שוכחים מהכל !

הגאון החסיד רבי נתן צבי קעניג זצ"ל - ראש כולל ברסלב ב"ב, היה מתרכז בעמלה של תורה שעות ארוכות.

מספרים ילדיו, שעדיין זוכרים עת דרו בדירה קטנה של שני חדרים, ועל אף שהילדים התרוצצו בבית והקימו קול רעש גדול כדרכם של ילדים - הוא אינו הבחין ולא שמע דבר, רק היה שקוע בלימודו.

ומוסיפים לספר: כשאחד האברכים, התייעץ עמו, כיצד ניתן ללמוד בבית כאשר בלתי אפשרי להתרכז לקול מצהלת הילדים, תמה רבי נתן צבי: "וכי ילדים מפריעים ללמוד !? והלא בשעה שמתנייבים ללמוד שוכחים מהכל ומאום לא קיים, ואין חשים במתחולל או במתרחש סביב.

נְעִימוֹת הַתּוֹרָה

ילדים יקרים ! השבוע בפרשה על התיבות: 'אם בחקתי תלכר', כתב רש"י: 'שתהיו עמלים בתורה'.

גדולה וחשובה היא עד מאוד - ללמוד ועסק התורה שעליה עומדת העולם, וכמו שכתוב: 'אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת'.

וכך המשיל רבי נתן את משלו (לקוטי הלכות שבת ו' ח'): התורה נקראת ספינה, כמו שכתוב 'היתה פאניית סוחר', כי העולם הזה הוא כמו ים סוער וזעף, ועל כל אחד מתגברים גלי הים, שהם הקשיים, הפתויים של היצר הרע, ועוד. ולעבר את העולם הזה בשלום - צריכים לזה ספינה חזקה מאוד, שזה תורתנו הקדושה. כי עם התורה אפשר לעבר את העולם הזה בשלום.

ופעם אחת עורר רבנו את אחד להתמדת הלמוד, ואמר לו: "שהשפתים לא ינחו מללמד תורה. והוסיף באמרו: התורה תחיה אותך, התורה תחזק אותך, והתורה מעשירה.

ובלקוטי מוהר"ן (תורה ע"ב ח"ב) כתוב: "פי יש נעימות בתורה, וזהו העיקר, לזכות להרגיש הנעימות שיש בהתורה: דרכיה דרכי נעים וכל נתיבתיה שלום". הנה ונתחבר לנעימות זו, ויהיה לנו כל טוב, בעולם הזה ובעולם הבא. יהיה לנו הרבה סיפוק, ונרגיש שמחים ומאשרים.

מִן הַיָּמִים הַהֵם
לְשִׁקוּ הַתּוֹרָה

על הפסוק: 'ומקבלין דין מן דין' ששניהם יהיו שווים ולא יתגאה האחד על זולתו. וכעין כך מובא בספר 'פרי הארץ' (ג) וזה לשונו: 'וכן כל אחד יכול להעלות את הבריו, אבל אינו יכול להתעלות על ידו כי אם בהקטין עצמו לפניו'. ובהו יתפרש הפסוק: 'וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך' שמרמז על ענין הדיבור בין האחד לזולתו בתורה ויר"ש. התנאי לכך: 'ולא תנו איש את אחיו' שיהיו דברים היוצאים מהלב, להשפיע לזולת בכנות ובאמת.

"שש שנים תזרע שדך... ובשנה השביעית שבת שבתון" (כ"ה ג)
לאחר הזריעה והחרישה - זוכה האדם לקבל את השפע מלמעלה - ה'שבת שבתון' - מקור הברכה והשפע. וכדבריהם (מד"ר שיר השירים ה): 'פתחו לו פתח אחד של תשובה כחודו של מחט, ואני אפתח לכם כפתח פתחו של אולם'.
זאת ועוד: לאחר שמוכך את עצמו בששת המיודות - שש שנים, זוכה למידת ה'מלכות' - הספירה 'השביעית', (השנה השביעית). שרומז על: 'אור הוור' (כמובא בזוהר הרקיע אחרי כ"ג, ועוד). היא המלכות - מקבלת ומשפיע.

"והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי כל הארץ" (כ"ה כג)
'ארץ' מרמז על יסוד 'עפר', הטבעיים והכישורונות שהאדם נולד עמהם. שאף שנראים שמפריעים לעבודת ה', יש לדעת שדייקא בואת העבודה רוצים מלמעלה. כי זאת הארץ, שעמו נולד - 'לא תמכר לצמיתות'. ובסיומו של הפסוק: 'כי לי כל הארץ' - שכל אלו הטבעיים שיש באדם ממני הם, וכך רצוני כך. כי הרי אין מעמידים לאדם קושי ונסון שאינו יכול לעמוד בכך. וכדברי חז"ל.
(ועיוון בליקוטי הלכות שבת ז, באריכות על הפסוק: 'לך לך מארצך וממולדתך').

"וציויתי לכם את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים" (כ"ה כז)
אפ"ל: "ששית" רומז על ספירת ה'יסוד'. וידוע מספ"ק ובייחוד בדברי הזוה"ק שבזה כלול כל התורה כולה, ועי"כ זוכים לאור התורה, (ועיוון ליקו"מ י"ט ועוד).
וזהו: "לשלוש" בגימטריא: "שש מאות וששים" כנגד: תרי"ג מצוות דאורייתא, זו מצוות דרבנן, ועוד מ' יום שבהם נתנה תורה שעולה יחד במספר: "שש מאות וששים" - רמז שכל התורה תלויה במידת היסוד.
ובהמשך הפסוק: "לשלוש השנים" - שלוש שנים הם שלוש פעמים - י"ב חודשים לתודשי החמה (יומא ס"ח). שייחוד הם ל"ו. כנגד תורה שבע"פ - ל"ו מסכתות שבש"ס. - בכוח שנה השישית - ספירת יסוד, יושפע אור התורה שבכתב ושבע"פ.

"וישבתם לבטח בארצכם" (כ"ו ה)
"ארצכם" בגימטריא: "רצון" (עם האותיות והכולל). שעי" מידת הרצון זוכים לשבת בטח בארץ - כל אחד במידת 'הארץ' שלו. וכדברי האור החיים הקדוש עה"פ: 'ויכלו השמים והארץ וכל צבאם...' - "ויכולו" הוא מלשון כיסופים וכליון, על דרך אמרו: "ונכספה וגם כלתה נפשי". וטעם שהוציא הכתב בלשון "ויכלו" לרמז על תשוקה גדולה עד כלות. כי בכוח הרצון נבראו מעשה שמים וארץ. ועיוון בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ד) - שבכוח הרצון מוציאים את הבריאה מהכות אל הפועל.

"והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלוקים, ואתם תהיו לי לעם" (כ"ו ו)
ג' שלבים בהמשכת אור השי"ת, דרגה אחרי דרגה.
"והתהלכתי בתוכם" - כדרך 'הלך ואורח' כמובא בדברי חז"ל.
"והייתי לכם לאלוקים" - הארת האמונה ביתר התפשטות לכל יחיד שזוהו: "לכם" ואתם תהיו לי לעם" קשר וקנין נצח עם הקב"ה - להיות שלו כביכול: 'תהיו לי'. וג' דרגות אלו הוא, ע"ד מאמרים (מד"ר שיר השירים ה): 'פתחו לו פתח אחד של תשובה כחודו של מחט, ואני אפתח לכם כפתח פתחו של אולם'.
ועל ייתור הלשון: 'והתהלכתי בתוכם' - 'והייתי לכם לאלוקים', אפ"ל, דקא ע"ד הכתוב במשכן: 'ושכנתי בתוכם', ובפרש"י על השראת השכינה 'בתוך כל אחד ואחד', וזהו 'בתוכם' - השראת השכינה לכלל ישראל.
ועוד אפ"ל: 'השפעתו של הקב"ה - להיות בדרגת 'הולכים', ולא כמלאכים הנקראים 'עומדים', להתחדש תמיד בעבודת השי"ת.
ועוד יש לומר: שקאי על השפעת הקב"ה לצדיקים - שיועיים להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד, כמובא עה"פ (במדבר כ"ו): 'איש אשר רוח בו' - 'שיועד להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד' וזהו: 'והתהלכתי'.

"וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית? ... וציויתי את ברכתי לכם..."
כש'אמרו' - ישתמשו בכוח הדיבור...
או אז: יושפע הברכה.
"כי הדיבור הוא כלי השפע. כמו שכתוב: 'ויברך אתכם כאשר דיבר לכם', היינו לפי הדיבור כן השפע!"
(ליקוטי מוהר"ן ל"ד)

